

EDUSKUNNAN VASTAUS 187/2006 vp

Hallituksen esitys laiksi tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (HE 114/2006 vp).

Valiokuntakäsittely

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on antanut asiasta mietinnön (TyVM 10/2006 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on edistää yritysten välistä tasavertaista kilpailua ja työehtojen noudattamista sekä luoda yrityksille ja julkisoikeudellisille yhteisöille edellytyksiä varmistaa, että niiden kanssa vuokratyöstä tai alihankinnoista sopimuksia tekevät yritykset täyttävät sopimuspuolina ja työnantajina lakisääteiset velvoitteensa.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan tilaajaan:

1) joka Suomessa käyttää vuokrattua työntekijää; taikka

2) jonka Suomessa olevissa työtiloissa tai Suomessa olevassa työkohteessa työskentelee työntekijä, joka on tilaajan kanssa alihankintasopimuksen tehneen työnantajan palveluksessa ja jonka työtehtävät liittyvät tilaajan toiminnassa tavanomaisesti suoritettaviin työtehtäviin tai tilaajan tavanomaiseen toimintaan liittyviin kuljetuksiin.

Rakentamisessa ja rakentamiseen liittyvässä korjaus-, hoito- ja kunnossapitotoiminnassa lakia sovelletaan:

1) rakennuttajina toimiviin tilaajiin;

2) sopimusketjussa kaikkiin työturvallisuuslain (738/2002) 49 §:ssä tarkoitettulla yhteisellä työpaikalla työsuorituksen sisältämän kokonaisuuden tilaajina toimiviin.

Tätä lakia ei sovelleta, kun kauppamerenkulkua harjoittavan yrityksen alus on Suomen rajojen ulkopuolella. Suomalaisessa aluksessa tulee kuitenkin soveltaa tätä lakia merimieslain

(423/1978) soveltamisalan piirissä oleviin töihin myös Suomen rajojen ulkopuolella.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *tilaajalla* kaupparekisterilain (129/1979) 3 §:ssä tarkoitettua elinkeinonharjoittajaa, joka on velvollinen tekemään pykälässä tarkoitettun perusilmoituksen sekä valtiota, kuntaa, kuntayhtymää, Ahvenanmaan maakuntaa, Ahvenanmaan maakunnan kuntaa tai kuntayhtymää, seurakuntaa, seurakuntayhtymää, muuta uskonnollista yhdyskuntaa ja muuta julkisoikeudellista oikeushenkilöä sekä vastaavaa ulkomailla toimivaa yritystä;

2) *vuokratulla työntekijällä* työntekijää, joka on tehnyt työsopimuksen Suomessa tai ulkomailla toimivan sellaisen työnantajan kanssa, joka on siirtänyt työntekijän tämän suostumuksen mukaisesti toisen työnantajan käyttöön;

3) *alihankintasopimuksella* tilaajan ja tämän sopimuspuolen välistä sopimusta tietyn työtu-
loksen aikaansaamiseksi vastiketta vastaan.

4 §

Poikkeukset soveltamisalasta

Tätä lakia ei sovelleta, jos:

1) vuokratun työntekijän tai työntekijöiden työskentely kestää yhteensä enintään 10 työpäivää; tai

2) 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettun alihankintasopimuksen vastikkeen arvo ilman arvonlisäveroa on alle 7 500 euroa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja raja-arvoja laskettaessa työn katsotaan jatkuneen yhdenjaksoisesti, jos tilaajalle tehty työ tai aikaansatu työtu-
los perustuu useisiin peräkkäisiin, keskeytymättöminä tai vain lyhyin keskeytyksin jatkuviin sopimuksiin.

5 §

Tilaajan selvitysvelvollisuus

Ennen kuin tilaaja tekee sopimuksen vuokratun työntekijän käytöstä tai alihankintasopimukseen perustuvasta työstä, tilaajan on pyydettävä sopimuspuolelta ja tämän on annettava tilaajalle:

1) selvitys siitä, onko yritys merkitty ennakkoperintälain (1118/1996) mukaiseen ennakkoperintärekisteriin ja työnantajarekisteriin sekä arvonlisäverolain (1501/1993) mukaiseen arvonlisävelvollisten rekisteriin;

2) kaupparekisteriote;

3) todistus verojen maksamisesta tai verovelkatodistus taikka selvitys siitä, että verovelkaa koskeva maksusuunnitelma on tehty;

4) todistukset eläkevakuutusten ottamisesta ja eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta tai selvitys siitä, että erääntyneitä eläkevakuutusmaksuja koskeva maksusopimus on tehty; sekä

5) selvitys työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista.

Jos vuokratun työntekijän työnantajana tai alihankintasopimuksen sopimuspuolena toimii ulkomainen yritys, yrityksen on toimitettava 1 momentissa tarkoitettut vastaavat tiedot yrityksen sijoittautumismaan lainsäädännön mukaisella rekisteriotteella tai vastaavalla todistuksella tai muulla yleisesti hyväksytyllä tavalla.

Tilaaja voi myös itse hankkia 1 momentin 1 ja 2 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitettut tiedot. Tilaajalla on oikeus hyväksyä muu kuin viranomaisen antama selvitys 1 tai 2 momentissa tarkoitetuksi selvitykseksi tai todistukseksi, jos sen on antanut yleisesti luotettavana pidetty muu arvioija tai tietojen ylläpitäjä.

Tilaajan ei tarvitse pyytää 1, 2 ja 5 momentissa tarkoitettuja selvityksiä ja todistuksia, jos hänellä on perusteltu syy luottaa sopimuspuolen täyttävän lakisääteiset velvoitteensa sillä perusteella, että:

1) sopimuspuoli on valtio, kunta, kuntayhtymä, Ahvenanmaan maakunta, Ahvenanmaan maakunnan kunta tai kuntayhtymä, seurakunta, seurakuntayhtymä, Kansaneläkelaitos tai Suomen Pankki, osakeyhtiölaissa (624/2006) tarkoitettu julkinen osakeyhtiö, valtion liikelaitos tai

sen kokonaan omistama yhtiö, kunnan tai kuntayhtymän kokonaan omistama yksityisoikeudellinen yhteisö tai yhtiö taikka vastaava ulkomainen yhteisö tai yritys;

2) sopimuspuolen toiminta on vakiintunutta;

3) tilaajan ja sopimuspuolen sopimussuhteita voidaan pitää vakiintuneena aikaisempien sopimussuhteiden johdosta; taikka

4) luottamukseen on edellä 1—3 kohdassa säädettyyn rinnastettava syy.

Jos tässä laissa tarkoitettu sopimus on voimassa yli 12 kuukautta, tilaajan sopimuspuolen on toimitettava tilaajalle sopimussuhteen aikana 12 kuukauden välein 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitetut todistukset tai 2 momentissa tarkoitetut vastaavat tiedot.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut selvitykset ja todistukset on säilytettävä vähintään kaksi vuotta siitä, kun sopimusta koskeva työ on päätynyt.

6 §

Tietojen antaminen henkilöstön edustajille

Tilaajan tulee pyynnöstä ilmoittaa tässä laissa tarkoitetusta vuokratyöstä tai alihankinnasta tehdystä sopimuksesta työehtosopimuksen perusteella valitulle luottamusmiehelle tai, jos tällaista ei ole valittu, työsopimuslain (55/2001) 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetulle luottamusvaltuutetulle ja työsuojeluvaltuutetulle. Asiasta ilmoitettaessa on selvitettävä käytettävän työvoiman määrä, yrityksen yksilöintitiedot, työkohde, työtehtävät, sopimuksen kesto ja sovellettava työehtosopimus tai keskeiset työehdot.

7 §

Selvitysten kelpoisuus aika

Tämän lain nojalla esitetyt tiedot, todistukset ja selvitykset eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia.

Jos tilaaja tekee uuden sopimuksen saman sopimuspuolen kanssa ennen kuin on kulunut 12 kuukautta siitä, kun hän on sopimusta ensi kertaa tehtäessä täyttänyt 5 §:ssä tarkoitetun selvi-

tysvelvollisuutensa, tilaajalla ei ole uutta selvitysvelvollisuutta, ellei hänellä ole syytä epäillä, että sopimuspuolen olosuhteissa on tapahtunut tarkistamista edellyttäviä muutoksia.

8 §

Vaitiolovelvollisuus

Tilaaja tai sen palveluksessa oleva ei saa ilmaista tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan saamiaan verojen maksamista tai verovelkaa taikka eläkevakuutusten ottamista, suorittamista tai erääntyneitä eläkevakuutusmaksuja koskevia 5 §:ssä tarkoitettuja tietoja, jollei sopimuspuoli itse taikka veroviranomainen lain nojalla ole julkistanut niitä tai työeläkelaitos lain nojalla ilmoittanut niitä luottotietorekisteriin merkittäviksi. Vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvaa tietoa ei saa paljastaa sivulliselle senkään jälkeen, kun henkilö ei enää hoida sitä tehtävää, jossa hän on tiedon saanut.

Virkamiehen ja muun viranomaisessa toimivan vaitiolovelvollisuudesta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja muualla laissa säädetään.

9 §

Laiminlyöntimaksu

Tilaaja on velvollinen maksamaan laiminlyöntimaksua, jos tilaaja on:

1) laiminlyönyt 5 §:ssä tarkoitetun selvitysvelvollisuuden;

2) tehnyt sopimuksen tässä laissa tarkoitettua työstä liiketoimintakiellosta annetun lain (1059/1985) mukaiseen liiketoimintakieltoon määrätyn elinkeinonharjoittajan kanssa tai yrityksen kanssa, jonka yhtiömies taikka hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja taikka muussa siihen rinnastettavassa asemassa oleva henkilö on määrätty liiketoimintakieltoon; taikka

3) tehnyt 2 kohdassa tarkoitetun sopimuksen, vaikka hänen on täytynyt tietää, että sopimuksen toisella osapuolella ei ole tarkoitus täyttää sopimuspuolena ja työnantajana lakisääteisiä velvoitteitaan.

Laiminlyöntimaksun suuruudeksi määrätään vähintään 1 500 euroa ja enintään 15 000 euroa.

Laiminlyöntimaksun suuruutta määrättäessä otetaan huomioon selvitysvelvollisuuden rikkomisen aste, laatu ja laajuus sekä tilaajan ja tämän sopimuspuolen välisen sopimuksen arvo. Laiminlyöntimaksua alentavana tekijänä otetaan huomioon tilaajan pyrkimys estää tai poistaa laiminlyönnin vaikutukset ja sitä korottavana tekijänä tilaajan laiminlyönnin toistuvuus, suunnitelmallisuus ja muut olosuhteet.

Laiminlyöntimaksu voidaan jättää määräämättä tai määrätä maksettavaksi vähimmäismäärää pienempänä, jos tekoa voidaan pitää vähäisenä ja maksun määräämättä jättäminen tai määrääminen vähimmäismäärää pienempänä on kohtuullista olosuhteet huomioon ottaen.

10 §

Laiminlyöntimaksun määrääminen

Työsuojelupiirin työsuojelutoimisto määrää päätöksellään tilaajan maksamaan laiminlyöntimaksun päätöksessä asetetussa määräajassa. Oikeus antaa laiminlyöntimaksua koskeva päätös vanhentuu, jollei maksun määräämistä koskeva asia ole tullut vireille kahdessa vuodessa siitä, kun tässä laissa tarkoitettua sopimusta koskeva työ on päättynyt.

Tilaaja saa hakea työsuojelupiirin työsuojelutoimiston antamaan päätökseen muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen, siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Laiminlyöntimaksu määrätään maksettavaksi valtiolle, ja sen perimiseen sovelletaan verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annettua lakia (367/1961). Laiminlyöntimaksuun sovelletaan veronlisäyksestä ja viivekorosta annettua lakia (1556/1995).

11 §

Rangaistussäännös

Rangaistus 8 §:ssä säädetyn vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain (39/1889) 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

12 §

Valvonta

Työsuojeluviranomaiset valvovat tämän lain noudattamista siten kuin työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetussa laissa (44/2006) säädetään, jollei tästä laista muuta johdu.

Työsuojeluviranomaisilla on pyynnöstä oikeus saada tilaajalta nähtävikseen selvitysvelvollisuuteen liittyvät asiakirjat ja tarvittaessa jäljennökset niistä. Jos tarkastaja havaitsee, että edellytykset laiminlyöntimaksun määräämiselle ovat olemassa, hänen on saatettava asia välittömästi työsuojelupiirin työsuojelutoimiston käsiteltäväksi. Jos työsuojeluviranomaiselle on tehty ilmoitus siitä, että selvitysvelvollisuutta epäillään rikotun, työsuojelupiirin työsuojelutoimiston on käsiteltävä asia kiireellisenä.

13 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 2006
